

رسالہ در

خواص اشیاء

از مرتضیٰ نامعلوم

(به انضمام نوادر خواص حیوانات)

به کوشش

زہرا پور ابوطالب

سرسناسه	: پورابوطالب، زهرا، ۱۳۷۳، گردآورنده pourabutaleb, Zahra
عنوان و نام پدیدآور	: رساله در خواص اشیاء (به انضمام نوادر خواص حیوانات) از مولفی نامعلوم؛ به کوشش زهرا پورابوطالب.
مشخصات نشر	: تهران: منشور سمیر؛ بنیاد شکوهی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۲۱۳ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۷-۲۸۴-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: بخش اعظم کتاب حاضر برگرفته از کتاب "خواص الحیوان" نوشته علی بن عبدالواسع کامی لاهیجی است.
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: جانورشناسی -- متون قدیمی تا قرن ۱۴ Zoology -- Early works to 20th century
موضوع	: حیواناتها -- متون قدیمی تا قرن ۱۴ Animals -- Early works to 20th century
موضوع	: داروهای حیوانی -- متون قدیمی تا قرن ۱۴ Materia medica, Animal -- Early works to 1800
موضوع	: پزشکی اسلامی -- متون قدیمی تا قرن ۱۴ Medicine, Islamic -- Early works to 20th century
شناسه افزوده	: کامی لاهیجی، علی بن عبدالواسع، ۱۰۳۹ ق.، خواص الحیوان
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ QL۲۱۱/پ۹۷
رده بندی دیویی	: ۰۹/۵۹۱
شمار کتابشناسی	: ۵۵۲۶۲۶۰

رساله در خواص اشیاء

(به انضمام نوادر خواص حیوانات)

از مولفی نامعلوم

به کوشش: زهرا پورابوطالب

ناشر: منشور سمیر با همکاری بنیاد شکوهی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۹۷

بهای چاپ: ۳۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۷-۲۸۴-۹

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی و اقتباس در گیومه در مستندنویسی و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست مطالب

۱۱.....	پیشگفتار
۱۳.....	مقدمه
۱۷.....	رساله در خواص اشیاء
۷۳.....	ضمیمه: نوادر خواص حیوانات (برگرفته از کتاب خواص الحیوان)
۲۱۳.....	منابع

پیشگفتار

فرهنگ و تمدن شکوهمند دوره اسلامی، یکی از شاهکارهای هویتی بی‌نظیری است که در طول تاریخ بشر، جهان به خود دیده است. داشتن این پدیده شگفت‌انگیز را خداوند متعال از آن ملتی کرده که امروز میراث‌بان آن ماییم و بدان فخر می‌ورزیم. تمدن اسلامی با داشتن میراث مکتوب بی‌شماری که هر کدام به مانند سجل و سندنامه هویتی و ملی ماست، ما را از دیگر ملل و اقوام در جهان متمایز ساخته و به اصطلاح یک «برگ زرین» افزون نموده است.

این ادعا زمانی مستدل می‌شود که به میراث به جای مانده از اسلاف و گذشتگان خود بنگریم و کم و کیف آن را با تمدن‌های دیگر به ترازوی قیاس نهیم. زمانی که هنوز نیوتن‌ها و کپلرها به دنیا نیامده بودند، خواجه‌نصیرها و ابن‌هیثم‌های ما دانش اعجاب‌انگیز بشری را تا جایی که در بارش آن عصر نمی‌گنجید، چنان بارور کرده بودند که دانشمندان جهان را وامدار خود ساختند؛ و وقتی می‌بینیم که بیش از ۴۰۰ سال قانون ابن‌سینا مهمترین کتاب درسی آموزش پزشکی در دانشگاه‌های معتبر اروپا بود و پس از اختراع صنعت چاپ، سومین کتاب پرفروش دنیا (۱۵۹۲م.) محسوب می‌شود، و هزاران هزاران تأثیری که دانش جهان از این تمدن به ما برده و به پیشرفت بشر کمک کرده است.

نسخه‌های خطی، میراث بسیار ارزشمندی است که نشان می‌دهد تمدن ما در گذشته تا کجا رسیده بود و چه تأثیری در ارتقای دانش بشری در جهان داشته است. مسلمانان بالاخص در علوم و فنون تا قرن‌ها پیشرو بودند؛ آن گاه که پیش از قرون وسطی هنوز اروپا غرق در خرافات دینی و عوام‌زدگی بود، دانشمندان ما رصدخانه و شفاخانه و بیمارستان و دانشگاه می‌ساختند و مسایل و مشکلات روز را با

دانش راستین حل و بحث و فصل می کردند؛ و دلیل این مدعا البته همین نسخ خطی موجود هستند که با قیاس جزئی با آثار همروزگارشان در غرب، بر اهل بصیرت کاملاً آشکار خواهد بود.

با این وجود، اکنون وظیفه ما در قبال این گنجینه‌های به میراث مانده از آبا و اجدادمان چیست؟

به رین پاسخی که می‌توان به این اصل مهم داد، یک اقدام جهادی و عملی در جهت جیای این میراث گرانقدر است. آشنا کردن نسل حاضر با این میراث و انتقال آن به سلسله‌های آینده، تحقیق و تفحص در این میراث عظیم و تشویق جامعه دانشگاهی و محققان به پژوهش در این عرصه، شناختن و شناساندن دانشمندان به عنوان الگوی علم و زندگی برای جوانان سرزمین‌مان، برگزاری همایش‌ها و نشست‌هایی در این حوزه جهت تشریح درسین و دانشجویان، و غیره و غیره، همه اموراتی هستند که ما را بر آن دانسته تا در جهت تحقق این اهداف، اقدام به تأسیس «دبیرخانه تدوین دانشنامه تاریخی پزشکی ایران و اسلام» نماییم.

از آنجایی که دستیابی به این اهداف بزرگ، نیازمند حمایت‌های مادی و معنوی است، به یاری خداوند متعال، باز چون گذشته وجود پُرجود پزشکی فرهنگ دوست، و دانشمندی فاضل، جناب آقای دکتر جلال شکوهی، باعث بر خیر و برکت شده، ما را یاری فرمودند تا بتوانیم ضمن احداث یک دبیرخانه، با هدف احیای میراث پزشکی دوره اسلامی و همچنین تدوین یک دانشنامه تاریخی پزشکی و طب سنتی که دست کم در ۱۰ جلد خواهد بود، این طرح علمی و فرهنگی را سامان داده، پیش ببریم.

دبیرخانه دائمی تدوین

دانشنامه تاریخی پزشکی ایران و اسلام